

riigikontroll
National Audit Office of Estonia

Riigi teenuste toimimine andmeside katkemise korral

Kas riigi jaoks olulised teenused toimivad andmeside katkestuse korral?

Aruande täistekstile on kehtestatud juurdepääsupiirang
ASUTUSEISESEKS KASUTAMISEKS (5 aastat,
märke tehtud 23.01.2026, avaliku teabe seadus, § 35 lg 1 p-d 10 ja 18 (1)).
Avalikuks kasutamiseks on selle kokkuvõte, valdkonna ülevaade ja auditi
iseloostus (osaliselt).

Kokkuvõte auditeerimise tulemustest

Auditis vaadeldud olulised teenused¹:

- kiire abi ja hädaabinumbri 112 tagamine (Siseministeerium);
- avalikkuse teavitus ja elanikkonna psühholoogiline kaitse (fookuses Siseministeeriumi ülesanne „Ohuteavituse tagamine“);
- makseteenus (Eesti Pank);
- riigi rahavoogude tagamine (fookuses Rahandusministeeriumi ülesanne „Riigi arvelduste korraldamine“).

Peamised tähelepanekud

Teadmiseks, et

Justiits- ja Digiministeeriumi korraldatavast andmesidest sõltub [auditis vaadeldud olulistest teenustest](#) vajaliku kõneside ja infosüsteemide toimimine.

Kui andmeside katkeb, peavad Siseministeerium, Rahandusministeerium ja Eesti Pank olemas valmis teenuseid teisiti korraldama.

Auditis vaadeldud olulised teenused – kiire abi abivajajale, elanikkonna ohuteavitus, pankadevahelised maksed ja riigikassast rahastatud kulude katmine – on üldjuhul kättesaadavad ka andmesidekatkestuse korral, kuid teenused on oluliselt häiritud. Teenuste osutamiseks kavandatud andmesidest sõltumatute alternatiivsete lahenduste puhul tuleb arvestada täiendava ajakulu ja ebamugavusega.

Kiirabi, politsei ja päästeüksuse jõudmist abivajajani on võimalik korraldada ka ilma hädaabinumbri 112 toimimiseta, kuid see on abivajajale palju ebamugavam ja pikendab tõenäoliselt aega, mil abi kohale jõuab.

Inimeste teavitamine ohtudest toimib andmesidest sõltumatult vaid raadiolevi abil. Teiste kanalite (nt sireenid või telepilt) toimepidevamaks muutmisega vastutavad asutused tegelevad.

Pankadevahelisi makseid ning riigikassa kaudu tehtavaid makseid saab teha ka ilma andmesideta, kuid maksete toimumise kiirus väheneks andmeside katkemisel oluliselt.

Justiits- ja Digiministeerium on elutähtsa andmesideteenuse toimepidevuse korraldamisel lähtunud hädaolukorra seaduse nõuetest, ent korraldamisel on mõned olulised puudujäägid.

- Ministeerium on hädaolukorra lahendamise plaani koostamisel ning sideettevõtete toimepidevuse riskianalüüside ja plaanide koordineerimisel arvestanud elektrikatkestuse kui andmesideteenusele kõige suuremat mõju avaldava stsenaariumiga. Ministeerium ja sideettevõtted ei käsitle oma plaanides aga andmesideteenuse sõltumist teistest asjakohastest elutähtsatest teenustest, näiteks sideettevõtete kütusega varustamisest. Plaanides ei ole välja toodud, milliseid riske selline sõltumine toimepidevusele endast kujutab ning kuidas neid riske maandada.
- Ministeeriumi ja sideettevõtete plaanid annavad juhiseid, kuidas toimida, kui peaks tekkima probleemid andmeside välisühendustega. Plaanides pole aga kirjeldatud, kuidas tagatakse riigisisese kaabelandmeside toimepidevus ehk mis ulatuses oleks vaja olla valmis rikete kõrvaldamiseks ning kuidas plaanivad sideettevõtted seda teha.
- Ministeerium on läbi viinud andmesideteenuse toimepidevust käsitlevaid õppusi. Õppustel esile tulnud vajakajäämistest parandustegevusi ei ole aga alati ellu viidud. Kuivõrd ministeerium ei

¹ Teenuste valimise alused on toodud auditiaruande osas „Valdkonna ülevaade“.

ole alati dokumenteerinud õppuste järelduste analüüsi, siis ei nähtu, mille alusel on valitud need parandustegevused, mida ellu viiakse.

Justiits- ja Digiministeerium on hädaolukorra lahendamise plaanis sõnastanud olulised andmeside toimepidevuse põhimõtted, kuid ei selgita, kuidas sideettevõtted peaksid neid põhimõtteid rakendama.

- Näiteks peab ministeerium oluliseks taastada sideteenused (sh andmeside) esimeses järjekorras Häirekeskuse regionaalsetes keskustes, kelle ülesanne on tegeleda hädaabiteadete vastuvõtmise ja menetlemisega. Eelisjärjekorras tuleks andmeside taastada ka objektidel, mis tagavad teiste elutähtsate teenuste, laia riigikaitse ja siseturvalisuse toimepidevust. Siiski ei ole ei hädaolukorra lahendamise plaanis ega ka sideettevõtete toimepidevuse riskianalüüsides ja plaanides selgitatud, kuidas sideteenused Häirekeskuse regionaalsetes keskustes taastada kavatakse ning milliseid ressursse selleks vaja oleks.
- Ministeerium on sõnastanud põhimõttena, et vajaduse korral tuleks piirata andmesideteenust, et võimalikult kaua tagada vähemalt kõnede ja sõnumite toimimine. Ei ministeeriumi ega sideettevõtete plaanides ei ole aga selgitatud, kuidas andmesideteenust piiratakse.

Kui andmesideteenus on mingi intsidendi tagajärjel katkenud, siis mõjutab see riigi ja selle elanike jaoks oluliste teenuste toimimist. Seepärast peavad Riigikontrolli hinnangul teenuste eest vastutavad ministeeriumid ja asutused tegelema sellega, et olulised teenused oleks igal juhul toimepidevad.

Audit näitas, et andmeside katkemisel võivad pääste, kiirabi ja politsei jõuda abivajajale appi tavapärasest hiljem, kuna andmeside puudumisel on raskem saada ühendust Häirekeskusega, kellel võivad omakorda tekkida ka viivitused hädaabiteadete menetlemisel ja abi määramisel ning reageerivate üksustega side pidamisel.

- Andmeside katkemisel ei pruugi inimesed saada Häirekeskusega otse ühendust, sest andmeside katkemine toob kaasa ka kõneside katkemise. Abi saamiseks tuleks sel juhul pöörduda kas näiteks politseijaoskonda, päästekomandosse või kiirabi teenusepakkuja poole.
- Andmeside katkemisel ei saa Häirekeskus kasutada neid infosüsteeme, mis tavapäraselt kiirendavad hädaabiteadete menetlemist. Sündmused tuleb registreerida paberil ning need menetlusetapid, mis muidu on automatiseeritud infosüsteemi abil, tuleb läbida teisiti. See aga tähendab, et Häirekeskusel võtab iga hädaabiteate menetlemine tavapärasest kauem aega.

- Andmeside katkemisel on häiritud ka sidepidamine sündmuskohale sõitvate reageerivate üksustega, sest tavapäraselt kasutatakse sidepidamiseks andmesidest sõltuvaid viise.
- Häirekeskus on küll harjutanud hädaabiteadete menetlemist infosüsteemide rikete olukorras, kuid andmesidekatkestusest lähtuvat olukorda ei ole Häirekeskus õppuste raames läbi harjutanud.

Teadmiseks, et

inimeste ohtudest teavitamiseks kasutatavad kanalid eeldavad saatvatel asutustel elektri olemasolu (nt võrk või generaatorid).

Ohuteavitust saavatelt inimestelt eeldavad need samuti kas elektri olemasolu või vähemalt täislaetud akuga seadet (nt raadio, mobiiltelefon).

Andmeside katkemisel on oluline mõju ka ohuteavituseks planeeritud kanalite kasutamisele. Audit näitas, et andmeside katkestuse korral toimib riiklikest ohuteavituse kanalitest viivituste ja tõrgeteta vaid raadiolevi. Teiste kanalite toimimises on piiranguid.

- Ohuteavituse edastamine raadiolevi ehk Eesti Rahvusringhäälingu Vikerraadio kanali kaudu toimib ka andmeside katkemisel.
- Ohust teavitavat sõnumit (asukohapõhist SMSi) ei ole võimalik mobiiltelefonidele täieliku andmeside katkestuse korral saata, sest sõnumi saatmine eeldab andmeside olemasolu. Kui andmeside katkestus puudutab vaid üht osa sõnumite saatmise ahelast, näiteks Häirekeskust, siis on olemas alternatiivsed võimalused sõnumite edastamise algatamiseks.
- Kriisiinfotelefon (KRIT 1247) töötab kriisiinfo edastamise kanalina vaid juhul, kui andmesideteenuse tõrked pole põhjustanud kõneside katkemist. Häirekeskus on vähendanud teenuse sõltumist ühest sideettevõttest ehk dubleerinud andmesideühendusi.
- Riiklikku kriisiinfo veebilehte kriis.ee saab Riigikantselei hallata alates 2025. aastast nii Eestis kui ka välismaal pilve kaudu. See on veebilehe muutnud toimepidevamaks, kuid veebilehele pääsemine ja info kättesaamine eeldab kasutajatelt siiski andmeside olemasolu.
- Televisioonis ehk Eesti Rahvusringhäälingu ETV ja ETV+ kanali kaudu on võimalik ohuteavituse ribatekste edastada ainult andmeside olemasolul. Arendust, mis võimaldaks andmeside katkemise korral edastada ohuteavitust televisioonis ka vabalevi kaudu, ei ole Eesti Rahvusringhääling veel lõpetanud.
- Andmeside katkemisel ei ole võimalik sireeniseadmeid keskselt käivitada. See seab olulised piirangud avalikus ruumis viibivate inimeste teavitamisele vahetust ohust. Sireene saab küll alternatiivselt käivitada, aga seda pole Päästeamet praktikas järele proovinud.

Selleks, et tagada ka andmeside katkemise korral makseteenuse toimimine, on Eesti Pank töötanud välja ning kommertspankadega kokku leppinud sellise makseinfo edastamise ja maksete tegemise viisi, mis on kasutatav andmesidekatkestuse korral. Kaardimaksete toimimise arendused on pooleli.

- Pangasiseste maksete eest vastutab iga kommertspank ise. Eesti Pank kui makseteenust korraldav asutus on valmis vahendama pankadevaheliste maksete tegemiseks vajalikku infot ka andmesidekatkestuse korral. Seda on ka õppuste käigus katsetatud, kuid vaid osaliselt. Lahenduse kasutamisel muutub maksete tegemine oluliselt aeglasemaks.
- Kaardimaksete toimimine ei ole täieliku andmeside katkestuse korral tagatud. Arendused, mis aitavad probleemi lahendada, on kommertspankadel ja nende koostööpartneritel aga töös. Kaardimakseid saab teatud piiratud ulatuses teha vaid juhul, kui andmesidekatkestus puudutab vaid üht osa kaardimaksete tegemise ahelast. Kuniks kaardimaksete toimimise arendused on pooleli, on andmesidekatkestuse korral alternatiiviks kasutada sularaha. Selle kättesaadavust Riigikontroll ei hinnanud.

Teadmiseks, et

riigikassa kaudu toimub riigieelarveliste asutuste kulude rahastamine (sh palgad, maksed toodete ja teenuste eest).

Sotsiaalkindlustusameti, Tervisekassa ja Eesti Töötukassa väljamakseid (nt pensionid, haiglahüvitised, töötutoetus) teevad asutused iseseisvalt.

E-riigikassa rakendus on mõeldud riigiasutustele, kes saavad tööpäeval selle vahendusel teha makseid, jälgida laekumisi ning esitada ja saada teatisi ja aruandeid.

Andmeside katkemine häiriks oluliselt riigikassa kaudu maksete tegemist. Rahandusministeerium on küll mõelnud alternatiividele, kuid need tähendavad suuremat ajakulu maksete tegemisel.

- Tavapäraselt kasutatakse riigiasutustelt makseinfo saamiseks ja kommertspankadele edastamiseks e-riigikassa rakendust. Kui e-riigikassa töötab (ehk sellega saab ühendust), siis selle kasutajatele juurdepääsu tagamiseks ka andmesidekatkestuse korral saab Rahandusministeerium kasutada satelliitandmesidet.
- Kui e-riigikassa ei tööta, peab Rahandusministeerium riigi arvelduste korraldamisel ja riigi sissetulekute ning väljaminekute suunamisel makseinfot vahendama e-riigikassa väliselt. Rahandusministeerium on arvestanud näiteks e-postiga või paber kandjal saatmisega. See eeldab aga riigiasutustelt korrektse ja kontrollitud info saamist makse saaja ja summade kohta. Sellise makseinfo vahendamisega kaasneb suurem ajakulu maksete tegemisel.
- Rahandusministeerium on koostöös Eesti Pangaga läbi harjutanud ka riigiasutustele sularaha väljastamise. See võimaldab asutustel oma kohustusi täita ka täieliku andmesidekatkestuse korral. Sularaha kättesaadavust Riigikontroll auditis ei hinnanud.

Peamised soovitusel ja auditeeritute vastused

Riigikontroll soovitas justiits- ja digiministril täpsustada sidevaldkonna hädaolukorra lahendamise plaanis, kuidas tagada kaabelandmeside toimepidevust, strateegiliste põhimõtete ellurakendamist ning maandada kriitiliste teenuste omavahelisest sõltumisest tekkivaid riske. Samuti soovitas Riigikontroll luua õppuste tähelepanekute ja järelduste edasiseks käsitlemiseks tööprotsess (nt mida on kõige olulisem muuta).

Justiits- ja digiministri hinnangul puudub hetkel vajadus täiendada hädaolukorra lahendamise plaani. Riigikontrolli tehtud soovitustega

kavatseb ministeerium arvestada 2026. aastal elutähtsa teenuse osutajate uute toimepidevuse riskianalüüsides ja plaanide kooskõlastamisel. Strateegiliste põhimõtete ellurakendamiseks räägib Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet need põhimõtted 2026. aastal läbi sideettevõtetega. Õppuste tulemuste kontrollijälge on ministeeriumi kinnitusel 2026. aastal täiendatud.

Riigikontroll soovitas siseministril määrata kindlaks, millised kriitiliselt vajalikud võimed peavad andmeside katkestuse olukorras valitsemisala asutustel olema, ning toetada asutusi võimete arendamisel ja läbiharjutamisel. Lisaks soovitas Riigikontroll leida koostöös Justiits- ja Digiministeeriumiga lahendused, kuidas suurendada võimalust kasutada tavaandmesidest autonoomseid sidekanaleid ning muuta sireeniseadmed toimepidevamaks.

Siseministri vastuse kohaselt on ministeerium koos Riigiside Sihtasutusega välja selgitanud, milline on Siseministeeriumi valitsemisala asutuste minimaalne vajadus alternatiivside järele. Tehtud on vajalikud hanked ja tulemusena peaks Häirekeskuse ja reageerivate üksuste suhtlus muutuma toimekindlamaks.

Sireeniseadmete käivitamise alternatiivsete kanalite arendamisega tegeleb Päästeamet alates 2025. aasta teisest poolest. Minister on nõus, et optimaalsete lahenduste leidmisel on oluline teha koostööd Justiits- ja Digiministeeriumiga. Töörühmade ja nõukogude kaudu on kaks ministeeriumit ohuteavituse arendamisel ka koostööd teinud – see jätkub ka edaspidi.

Ministeerium kaalub, kas harjutada kriisiõppustel ka andmeside katkestuse ajal hädaabiteadete menetlemist ja avalikkuse teavitamist.

Riigikontroll soovitas rahandusministril viia läbi õppused ning käsitleda nende käigus erinevaid stsenaariume, sh ka täielikku andmeside katkemist, ning parandada rahavoogude juhtimise ja e-riigikassa alternatiivsete lahenduste kasutusvõimalusi.

Rahandusministri kinnitusel analüüsib ministeerium võimalusi rahavoogude juhtimise ja e-riigikassa protsesside täiendamiseks ning kaasab sellesse ka elutähtsa teenuse osutajatest kommertspangad. Täieliku andmeside katkestuse korral on ainsaks alternatiiviks sularahatehingud ning seda võimalust on kinnitanud ka Eesti Pank.

Valdkonna ülevaade

1. Eesti riigi mitmekülgne digitaristu ja IT-lahendused loovad palju võimalusi riigi tõhusaks juhtimiseks ning kodanike elu mugavamaks korraldamiseks. Digiteeritud riigiteenustest on 2025. aastaks saanud ka Eesti riigi turunduskuvand.

2. Digiriigi toimimiseks on vaja püsivat [andmesidet](#), sest sellest sõltub paljude teenuste toimimine. Andmesideühendused on aga haavatavad ning pingelises julgeolekuolukorras on neist saanud potentsiaalne mõjutusobjekt. Eesti välisühendused on dubleeritud, merealuste kaablite purunemisel on võimalik andmete liikumine ümber lülitada teistele merekaablitele või maismaakaablitele. Riigisiseseid ühendusi ei ole Eestis küll rünnatud, kuid Ukrainas toimuva sõja kogemus näitab, et sideobjektide ründed on kriitilised nii tavapärase sõjapidamises kui ka hübriidoperatsioonides. Seetõttu on oluline arvestada, et rünnata võidakse ka riigisisest andmesidet (nt sidemaste või andmekeskusi, elektritaristut, küberründed).

3. Andmeside abil osutatavate digiteenuste (nt makseteenus) katkemisel võib olla suur mõju riigi toimimisele ja elanikkonna hakkamasaamisele. Seega peab olema teenuseid haldavatel asutustel selge, milline on andmeside katkemise mõju teenustele ning kuidas neid andmeside täieliku või osalise katkemise korral pakkuda.

4. Osaline katkestus tähendab andmesideteenuse häireid piirkonniti või osal teenuseosutajatest. See tähendab, et andmesidet oma teenuse osutamiseks kasutav asutus peab mõtlema andmesideühenduse dubleerimisele või alternatiivsele sideühendusele. Osaline andmesidekatkestus võib mõjutada ka nii palju lõpptarbijaid, et välja võidakse kuulutada [hädaolukord](#).

5. Täielik andmeside katkestus aga tähendab tavapärase teenuse katkemist kogu Eestis. See toob andmesidest sõltuvate teenuste osutajatele kaasa vajaduse luua kas alternatiivne andmesideühendus (nt satelliitandmeside) või osutada oma teenust alternatiivsel viisil. Kui teenus sisaldab ka sidepidamist lõpptarbijaga (nt abivajaja helistab numbril 112), siis tuleb andmeside katkemisel mõelda läbi ka muud võimalused, kuidas saab teenuse osutaja poole pöörduda.

6. Riigikontroll analüüsis auditis andmeside kui [elutähtsa teenuse](#) toimepidevust ning andmesidest olulisel määral sõltuvate teiste teenuste toimimist andmeside katkemise korral. Elutähtsatele teenustele on hädaolukorra seaduse alusel kehtestatud nõuded ja neist nõuetest lähtuvalt on sõnastatud kriteeriumid (vt ptk „Hinnangu andmise kriteeriumid“). Andmesidest sõltuvad teenused on seni kõige terviklikumalt ära toodud Vabariigi Valitsuse kehtestatavas riigi kaitsetegevuse kavas (viimati 2024. aasta detsembris) [riigikaitse-](#)

Andmeside – andmete teisaldus riist- ja/või tarkvarade vahel vastavalt andmeedastust ja andmevahetuse koordineerimist reguleerivatele reeglitele.

Allikas: andmekaitse ja infoturbe portaal [akit.cyber.ee](#)

Hädaolukord on elutähtsa teenuse katkestus, mis ohustab paljude inimeste elu või tervist, põhjustab suure varalise kahju, suure keskkonnakahju ja ulatuslikke häireid elutähtsa teenuse toimepidevuses.

Elutähtis teenus – teenus, millel on ülekaalukas mõju ühiskonna toimimisele ja mille katkemine ohustab vahetult inimeste elu või tervist, teiste teenuste toimimist või tekitab suure keskkonnakahju. Elutähtsa teenuse katkemisel on oluline mõju riigi majandusele ja riigikaitsele.

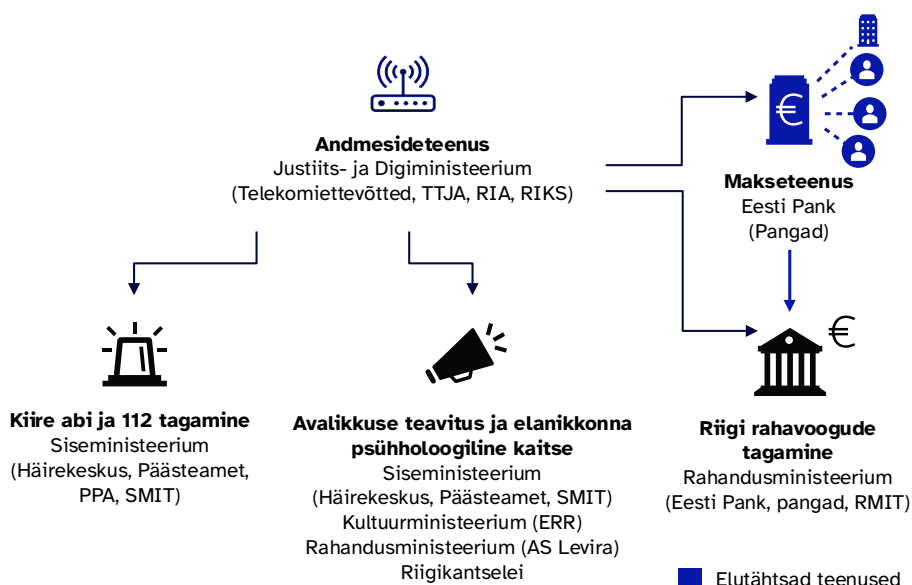
Allikas: [hädaolukorra seadus](#)

Riigikaitseülesanne – riigikaitse eesmärgi saavutamiseks vajalik ülesanne, mis määratakse asutusele kas seaduses või riigi kaitsetegevuse kavas.

Allikas: riigikaitse seadus

ülesannetena. Joonisel 1 on kirjeldatud auditisse valitud teenuste jaotumist ja ülesannete täitmise eest vastutajaid.

Joonis 1. Auditi valmisse kuulunud teenused ja nende täitjad (lähtudes auditi ulatusest)

Allikas: Riigikontroll riigi kaitsetegevuse kava põhjal

Teadmiseks, et

e-teenuste tehnilised lahendused tagab Siseministeeriumis infotehnoloogia- ja arenduskeskus (SMIT) ning Rahandusministeeriumis infotehnoloogiakeskus (RMIT) ning riigivõrku tagab Riigi Infosüsteemi Amet (RIA).

7. Auditeeritud teenused on vastutavate ministeeriumide hinnangul kriitilised, need on digitaalsetest lahendustest sõltuvad ja universaalselt olulised nii rahu, kriisi kui ka sõja ajal. Erinevalt elutähtsatest teenustest ei ole riigikaitseülesannetele kehtestatud valitsemisalade üleselt konkreetseid nõudeid. Ülesanded sisustavad valitsemisalad ise, lähtudes oma oskustest, teadmistest ning vajadustest ja võimalustest. Riigikaitseseaduse järgi peab riigikaitseülesandega asutus tagama, et tal on ülesande täitmiseks ette valmistatud personal ning vajalikud vahendid ja varud. Selles tulenevalt on Riigikontroll sõnastanud kriteeriumid.

8. Auditis tehakse järeldusi elutähtsaid teenuseid korraldavate asutuste võime kohta korraldada elutähtsa teenuse toimepidevust (sh täita nõudeid) ning riigiasutuste (nende valitsemisala) ja riigi osalusega ettevõtete võime kohta täita riigikaitseülesandeid. Seeläbi selguvad võimalikud riskid oluliste teenuste osutamisele ja riigikaitseülesannete täitmisele andmeside katkemise korral. Audit käigus ei hinnatud sideoperaatorite (Telia, Elisa, Tele2 ja STV) võimekust andmesideteenuse tagamisel.

Auditi iseloomustus

Auditi teema on seotud ÜRO säästva arengu eesmärgiga „rahu, õiguskaitse ja tugevad institutsioonid“.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärk on hinnata, kuidas riigiasutused tegelevad andmeside toimepidevuse ning neist sõltuvate teenuste toimimise tagamisega andmesidekatkestuse korral. Selleks analüüsis Riigikontroll esiteks, kas Justiits- ja Digiministeerium täidab hädaolukorra seadusest tulenevaid nõudeid elutähtsa andmesideteenuse toimepidevuse tagamiseks. Teiseks, kas riigi toimimiseks olulistel teenustel on alternatiivsed teenuse osutamise ja tarbimise viisid, mida rakendada andmeside täieliku või osalise katkemise korral. Kolmandaks analüüsis Riigikontroll, milline on riigiasutuste võimekus teenuseid taastada.²

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel lähtus Riigikontroll järgmistest kriteeriumitest:

- Justiits- ja Digiministeerium on koostöös teiste asutustega loonud eeldused elutähtsa andmeside teenuse toimepidevuse tagamiseks, sh koostanud hädaolukorra lahendamise plaani, kooskõlastanud elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse riskianalüüsid ja plaanid, selgitanud välja elutähtsa teenuse osutamist mõjutavad ristsõltumised ning teinud järelevalvet elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamise üle.
- Justiits- ja Digiministeeriumil ning teistel asjakohastel asutustel on elutähtsa teenuse toimepidevuse tagamiseks ja hädaolukorra lahendamiseks olemas vajalikud võimed, sh personal, raha, tehnilised vahendid ning protseduurireeglid.
- Justiits- ja Digiministeerium ning teised asjakohased asutused on õppustel harjutanud elutähtsa andmesideteenuse toimepidevuse tagamist. Õppustel tehtud tähelepanekud, esile kerkinud probleemid ja tehtud ettepanekud on jõudnud asutuste tegevuskavadesse ning vastavad tegevuskavad on ellu viidud. Justiits- ja Digiministeerium on teadlik elutähtsa teenuse osutajate õppustest.
- Hädaabiteadete menetlemine toimib ka andmeside katkemise korral, sh on Siseministeeriumi valitsemisala asutused arvestanud andmeside katkemise võimaluse ja tagajärgedega enda analüüsidest ning plaanides. Asutustel on teenusega seotud riigikaitseülesande täitmiseks olemas alternatiivsed viisid, mis ei eelda andmesidet, ning nende alternatiivide töökindlust on testitud. Hädaabiteadete menetlemist andmeside katkemise korral on harjutatud õppustel ning tuvastatud probleemide lahendamiseks ja riskide maandamiseks on olemas investeeringutega tagatud tegevus- ja ajakava.

² Teenuste taastamist puudutav teave on auditeeritutele esitatud märgukirjades, mis on avaliku teabe seaduse § 35 lg 1 p 10 alusel „asutusesiseseks kasutamiseks“.

- Avalikkuse teavitamine ohust toimib ka andmeside katkemise korral, sh on teavitamisega seotud asutused (mh Siseministeerium, Häirekeskus, Päästeamet, AS Levira, ERR) arvestanud andmeside katkemise võimaluse ja tagajärgedega enda analüüsides ning plaanides. Asutustel on riigikaitseülesandega seotud teenuse osutamiseks olemas alternatiivsed viisid, mis ei eelda andmesidet, ning nende alternatiivide töökindlust on testitud. Avalikkuse teavitamist on harjutatud õppustel ning tuvastatud probleemide lahendamiseks ja riskide maandamiseks on olemas investeeringutega tagatud tegevus- ja ajakava.
- Riigi rahavood toimivad ka andmesidekatkestuse korral, sh on Rahandusministeerium arvestanud riigi arvelduste korraldamisel andmeside katkemise võimaluse ja tagajärgedega. Rahandusministeeriumil on olemas alternatiivid, mis ei eelda andmesidet, ning nende alternatiivide töökindlust on testitud. Riigi arvelduste korraldamist andmeside katkemise korral on harjutatud õppustel ning tuvastatud probleemide lahendamiseks ja riskide maandamiseks on olemas investeeringutega tagatud tegevus- ja ajakava.
- Makseteenus toimib ka andmeside katkestuse korral, sh on Eesti Pank maksteenuse korraldamisel arvestanud andmeside katkemise võimaluse ja tagajärgedega. Eesti Pank on välja töötanud alternatiivid, mis ei eelda andmesidet, ning nende alternatiivide töökindlust on testitud. Maksteenuse toimimist andmeside katkemise korral on harjutatud õppustel ning tuvastatud probleemide lahendamiseks ja riskide maandamiseks on olemas investeeringutega tagatud tegevus- ja ajakava.
- Auditi valimis olnud teenuste eest vastutavad asutused on võimalised teenuseid taastama, sh on asutustel olemas kõikehõlmavad taasteplaanid, mis arvestavad nii toimepidevusplaanide kui ka asjakohaste andmekogude põhimäärustega. Asutustel on olemas taastamiseks vajalikud ressursid (personal, dokumentatsioon, tehnilised vahendid) ning asutused on taastamist ka testinud erinevate kriisistsenaariumite alusel (nt lühiajalise elektrikatkestuse korral või kriisis).

Auditi ulatus

Auditis hinnati andmeside kui elutähtsa teenuse toimepidevust, andmesidet vajavate riigi poolt tagatavate teenuste toimimist andmesidekatkestuste korral ning teenuste taastamist. Andmesideteenus ja riigi tagatavad muud teenused on Vabariigi Valitsuse kinnitatud riigi kaitsetegevuse kavas määratletud riigikaitseülesannetena. Riigikaitseülesandeid reguleerib riigikaitseseadus ning ülesanded on kirjeldatud riigi kaitsetegevuse kavas.³ Seal on seni kõige terviklikum riigi vaates oluliste teenuste loetelu. Auditis on valitud neist riigikaitseülesannetest 5 (sh 2 elutähtsat teenust ja 3 muud riigikaitseülesannet), mille ministeeriumid on ise hinnanud kriitiliseks ning mis on digitaalsetest lahendustest sõltuvad ja universaalselt olulised nii rahu, kriisi kui ka sõja ajal.

Auditis anti hinnanguid valimisse kuulunud teenustele. Auditaruandes toodud hinnangud hõlmavad elutähtsaid teenuseid korraldavate asutuste võimet korraldada elutähtsa teenuse

³ Riigikaitseülesanded on välja toodud Riigikantselei kodulehel <https://www.riigikantselei.ee/el-poliitika-julgeolek-ja-riigikaitse/lai-riigikaitse/riigi-kaitsetegevuse-planeerimine>

toimepidevust ja täita õigusaktidest tulevaid nõudeid ning teiste riigiasutuste ja riigi osalusega ettevõtete võimet tagada teenuste toimepidevust.

Auditiaruandes toodud tähelepanekud, hinnangud ja soovitused on antud riigikaitse-ülesannetega ministeeriumitele ja asutustele: Justiits- ja Digiministeerium (koos valitsemisala asutustega), Siseministeerium (koos valitsemisala asutustega), Rahandusministeerium, Eesti Pank. Informatsiooni küsiti Riigikantseleilt, Riigi Infosüsteemi Ametilt ning Riigiside Sihtasutuselt.

Auditis hinnati teenuse toimepidevust 2025. aasta esimese poolaasta seisuga, arvestades hinnangute andmisel dokumente kuni 31.08.2025. aasta seisuga. Pärast 31.08.2025 toimunud muudatusi on aruandes kirjeldatud, kui muudatus on esialgse hinnangu ajakohasust mõjutanud. Hinnati õppuseid ning teste, mis on läbi viidud ajavahemikul 2020 – 30.06.2025.